

DOORSTROOM

informatiebulletin

Toename recreatie is niet alleen zegen

In dit nummer

- Natuurverstoring
- Even kijken: Grollerholt
- Drentsche Aa als inspiratiebron: Joke Wohler
- Toen en nu: zwembad Deurze
- Nieuws: monitoring, naamgeving,
- merkgids Drentsche Aa; Strubben-Kniphorstbosch
- Voor de lens: herfst
- Activiteiten uitgelicht

Nummer 33
Oktober 2019

Het wordt drukker in het buitengebied. Steeds meer wandelaars, fietsers en andere recreanten trekken de natuur in. Nationale Parken, zoals dat van de Drentsche Aa, zijn er mede om die natuurbeleving op een voor iedereen prettige manier mogelijk te maken. Maar de groeiende drukte heeft ook een keerzijde: de verstoring neemt toe. Honden die loslopen waar het niet mag, mensen die van de paden afgaan en het veld in struinen, auto's op verboden plekken, crossmotoren, het komt allemaal vaker voor, al ontbreken harde cijfers. Doorstroom vroeg enkele ervaringsdeskundigen wat volgens hen de belangrijkste problemen zijn.

De manier waarop deze nieuwsbrief Doorstroom is verspreid is gewijzigd. Vragen? Stuur een email naar drentscheaa@drenthe.nl

Drenthe

Honden op één

Er is geen ontkomen aan. Wie je ook vraagt: de boswachter, de opsporingsambtenaar, de schaapherder, de betrokken bioloog, allemaal zetten ze loslopende honden op nummer één van de problemenlijst. 'Loslopende honden verstoren dieren niet pas als ze er achteraan gaan, maar alleen al door hun verschijning en hun onvoorspelbare struingedrag', zegt Dick de Vries, toezichthouder en handhaver namens Staatsbosbeheer. 'Daardoor kunnen bijvoorbeeld vogels hun nest in de steek laten.' Vooral grondbroeders zijn kwetsbaar, preciseert Alewijn Brouwer, inwoner van Deurze en als bioloog werkzaam bij een ecologisch adviesbureau. 'Denk aan weidevogels in de beekdalen zoals grutto, Kievit, watersnip en wulp. Vooral de laatste is erg verstoringgevoelig. Op een afstand van tweehonderd meter, en bij een loslopende hond nog verder, gaat hij al van zijn nest af. Als dat één keer gebeurt is het niet erg, maar gebeurt het zes keer op een dag, dan zal het paar zijn nest opgeven.' Dat is schade waar je niets van merkt; het broedpaar verdwijnt geruisloos en de eieren worden vroeg of laat opgegeten door een passerende vos of kraai. Behalve in de graslanden zijn ook op de heide veel vogels te vinden die op de grond broeden

en dus gevoelig zijn voor verstoring, zoals nachtzwaluw, veldleeuwerik en boomleeuwerik. En zelfs in het bos komen bodembroeders voor, zoals de houtsnip.

Schade aan schaapskuddes

Waar de schade aan wilde dieren meestal onzichtbaar blijft, is de schade aan de schaapskuddes evident. Schaapskudde Het Stroomdal raakte de eerste jaren veel lammeren kwijt aan bijtgrage honden. Inmiddels hebben de herders hun werkwijze aangepast om problemen uit de weg te gaan, vertelt herder Reinier van Klinken. 'De jonge lammetjes gaan niet meer mee met de kudde, want dat geeft gegarandeerd gedonder. Het is eigenlijk te gek voor woorden, want zo onthoud je mensen het aansprekende beeld van de moeders met hun kleintjes, maar het kan niet anders.' Veel hondenbezitters zijn niet aanspreekbaar op hun gedrag. 'Mijn hond doet zoiets niet', is de kreet

Grollerholt

Het is maar een klein bosje, dat er wat verloren bijligt aan de N376 tussen Grollo en Schoonloo. Maar het Grollerholt is wel een plek met historie. Hier kwamen in de vijftiende en zestiende eeuw de Drentse boeren bijeen om in de openlucht te vergaderen over bestuurlijke zaken: de zogeheten Landdag. Hun laatste bijeenkomst hier was in 1696, toen ze Willem III tot stadhouder van Drenthe kozen. Het Grollerholt was ook de plek waar de Drenten in 1602 kozen voor het protestantisme als 'ware geloof'. Midden in het bos bevindt zich een monument dat daaraan herinnert. Het bestaat uit zes kleine veldkeien die één grote kei dragen. Ze staan voor de zes dingspelen die het

die iedere boswachter, toezichthouder en herder talloze keren heeft aangehoord. Sommige baasjes reageren agressief. Herder Marianne Duinkerken van de kudde van Balloo liep zelfs klappen op toen ze een vrouw aansprak op de paniek die haar loslopende hond in de kudde veroorzaakte. Ze wordt een beetje wanhopig van dergelijke hondeneigenaren: 'Je weet toch dat hier een kudde loopt en dat loslopende honden daar niet kunnen? Waarom zoek je dan toch de problemen op? Waarom ga je niet gewoon naar een plek waar de hond wel los mag? Dan kan iedereen in vrede zijn gang gaan.'

Risico's mountainbikes

Dezelfde verstoring die loslopende honden teweegbrengen, ontstaan ook door wandelaars en fietsers (dat betreft dan met name mountainbikers) die van de paden af gaan. Over de schade door mountainbikers zijn de meningen onder de geïnterviewden verdeeld. De een vindt ze bijna net zo'n probleem als de honden, de ander denkt dat het meevalt. Naast verstoring schuilt het gevaar van ATB-ers vooral in hun snelheid, waar op de grond levende, traag bewegende dieren als adder, ringslang en hazelworm het slachtoffer van kunnen worden. Zij liggen vaak op kale plekken op paden en in bermen te zonnen en worden dan soms overreden. Dit gebeurt overigens ook op gewone fietspaden en (zowel verharde als onverharde) wegen. De toename van fiets-snelheden door de opkomst van de e-bike is daar een extra risicofactor.

Andere verstoring

Andere vormen van verstoring, zoals auto's op verboden terrein, vuurtje stoken in de natuur of zelfs vernieling komen incidenteel

maar regelmatig voor. Het dumpen van afval, onder meer van wietkwekerijen, is een probleem op zich, waar we in een volgend nummer van Doorstroom specifiek aandacht aan zullen besteden. Waar toezichthouders dit soort handelingen constateren, kunnen de overtreders een bekeuring verwachten. De capaciteit voor toezicht en handhaving bij de beheerders is echter in de voorgaande jaren sterk afgenomen. 'Als we meer toezichthouders in dienst nemen, gaat dat ten koste van ons beheerbudget', aldus boswachter Jacob de Bruin van Natuurmonumenten. 'We hebben wel vrijwillige toezichthouders, maar die kun je niet overal voor inzetten. Soms zitten we met de handen in het haar.'

Zonering als oplossing

Het is belangrijk om te beseffen dat ook intensiever gebruik van het bestaande padennetwerk een verstrend effect heeft, stelt Alewijn Brouwer. Dat speelt vooral in het open landschap van de graslanden en de heide en betreft vooral vogels: 'Uit onderzoek is bekend dat grondbroeders een strook van honderd tot tweehonderd meter aan weerszijden van een wandelpad mijden. Als je dan de kaart van de Drentsche Aa bekijkt, is er weinig ongestoord gebied over waar ze nog terecht kunnen.' Zonering is volgens hem het voor de hand liggende antwoord: 'Zorg dat mensen van de natuur kunnen genieten, maar dat er ook stille natuurkernen zijn.' Zonering is ook de insteek van het Nationaal Park. Het Overlegorgaan Drentsche Aa heeft afgelopen voorjaar een bezoekersmanagementplan vastgesteld (Levend bezoekersnetwerk Drentsche Aa 2.0). Daarin wordt ingezet op het sturen van bezoekersstromen naar plekken die tegen een stootje kunnen. Dat zijn met name de toegangspoorten van het Nationaal Park. De gedachte is dat daardoor in kwetsbare delen van het gebied de rust beter gewaarborgd kan worden. Iedereen moet de natuur van de Drentsche Aa kunnen beleven, maar niet ten koste van diezelfde natuur. Dat vraagt om een samenhangend beleid.

landschapsbestuur dragen. Die symboliek was aan de Grollenaren overigens niet besteed: voor hen was het 'Jan met zien zes kinder'.

Het monument ligt op een kleine open plek die nog net stand houdt in de jungle van braam en adelaarsvaren. De aanwezigheid van laatstgenoemde wijst op de hoge leeftijd van het bos, die ook blijkt uit de naam 'holt'. Het bomenbestand bestaat vrijwel uitsluitend uit zomereiken, zoals bij alle oude gebruiksbossen in Drenthe. De bomen zelf zijn veel jonger dan het bos: de meeste zijn geplant vanaf 1877, toen de provincie het terrein aankocht. Het Grollerholt is nu in eigendom bij de stichting Het Drentse Landschap.

Even
kieken

In deze rubriek vertellen mensen hoe de Drentsche Aa hen inspireert. Vaak laten we kunstenaars aan het woord over wat de Drentsche Aa betekent voor hun werk. Maar er zijn natuurlijk nog talloze anderen voor wie het gebied een inspiratiebron is. Zoals de bezoekers die hier keer op keer, vaak jaar in jaar uit, komen wandelen en fietsen om van natuur en landschap te genieten. Een van hen is Joke Wöhler uit Groningen.

Joke Wöhler is vaste excursiedeelneemer

‘Drentsche Aa
blijft altijd boeien’

Schaapskudde Balloo - JOKE WÖHLER

Zeegse avondzon - JOKE WÖHLER

Voor veel Nationaal Park Drentsche Aa gidsen is Joke Wöhler inmiddels een vertrouwde verschijning. Sinds een aantal jaren is ze geregeld bij Nationaal Park excursies present. “Ik hoor onderhand bij het meubilair”, zegt ze zelf. Niet dat ze die excursies nodig heeft om het gebied te leren kennen en waarden: haar band met de Drentsche Aa is al veel ouder. “Toen ik een jaar of tien was verhuisden we vanwege het werk van mijn vader vanuit Kethel, een dorpje bij Schiedam, naar Groningen. Mijn ouders hielden van de natuur en trokken er vaak opuit om de omgeving te verkennen. Zo ontdekten we ook de zandverstuiving bij Zeegse, waar we op zondag regelmatig gingen wandelen, zoals zoveel Groningers toen deden.” Een half leven later, in 2000, kreeg Joke de kans om zelf een zomerhuisje te kopen op Mooi Zeegse. Ze noemde het ‘Downunder’. Bijna tien jaar lang was het haar uitvalsbasis voor verkenningen, op de fiets of wandelend, alleen of met vrienden en familieleden, die graag op bezoek kwamen. “Veel mensen waren een beetje jaloers. ‘Ik had niet gedacht dat het hier zo mooi was’, kreeg ik vaak te horen.” Direct rond het huisje was al veel moois te beleven: “Er zaten uilen en eekhoortjes; de reeën stonden voor het keukenraam. En ik hoefde de zandweg maar over te steken of ik zat aan de beek, op mijn eigen privéplekje aan de Drentsche Aa.”

Voordelen van excursies

Eind 2009 deed ze het huisje van de hand omdat het onderhoud haar te veel werd. Maar ze bleef de Drentsche Aa trouw: “Ik kom er nog altijd bijna wekelijks. Ik geniet van de vrijheid die ik sinds mijn pensionering heb om eropuit te trekken wanneer ik wil.” Door fysiek malheur zitten lange fiets- en wandeltochten er echter niet meer in. En zo kwamen de Nationaal Park excursies in beeld als alternatief. Die duren meestal niet langer dan een

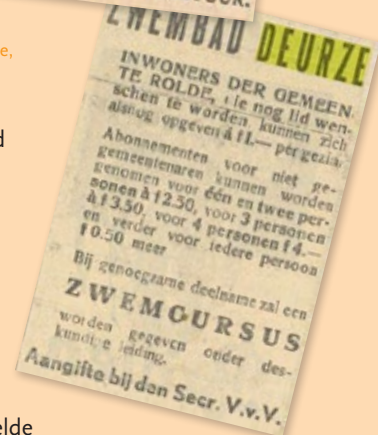

Strubben hunebed - JOKE WÖHLER

Toen en nu Zwembad Deurze

Tekst: Rolder Historisch Gezelschap
Tekening zwembad Deurze: © Geschiedenisboek Rolde, F.D. Horjus

Rechts van de weg van Deurze naar Eleveld ligt vlak voor de kruising met het oude Deurzerdiep een onverhard weggetje. Het eindigt na honderd meter bij een stukje natuur. Dit zijn de relictten van het voormalige zwembad van Deurze. Na eerdere mislukte pogingen nam de VVV van Rolde begin jaren dertig het initiatief voor een 'badinrichting' in het Deurzerdiep. De boermarkte Deurze stelde gratis een stuk heideveld ter beschikking en het ministerie van Binnenlandse Zaken betaalde alle 'werkklonen'. In 1933 werd het zwembad uitgegraven. Het zwemwater werd via een duiker aangevoerd uit het Deurzerdiep. Aan de oostzijde werd een hoge wal aangelegd om het zwembad van de weg af te schermen. Tussen de wal en het bad lag een 'strandje' en aan de overzijde een 'speelweide'. In 1935 werden badhokjes en een kiosk gebouwd. Het zwembad is maar kort in gebruik geweest. In de oorlog werd de ziekte van Weil geconstateerd en werd het zwemmen verboden. Na de oorlog ontwikkelde het voormalige zwembad zich tot een populaire visplas. Maar in de loop van de tijd werd het onderhoud verwaarloosd en groeide de plas dicht. Een paar jaar geleden is besloten de loop van het Deurzerdiep ter plaatse te dempen en de beek om te leggen via het 'zwembad'. Wellicht een goede oplossing voor de natuur, maar helaas ten koste van een opmerkelijk plekje cultuurhistorie.

uur of twee en voeren zelden verder dan zo'n zes kilometer. Het is zeker niet de enige reden: "Ik ga ook graag mee omdat je veel informatie krijgt. Elke gids heeft zijn eigen verhaal. Ook al ken ik het gebied goed, steeds ontdek ik toch nieuwe dingen. Het triggert me om me erin te verdiepen, meer informatie op te zoeken. Ineens wil je meer weten over het Drents heideschaap en de Schoonebeker. De heidekoeien en waarom ze er lopen. Je hersenen blijven wakker, je blijft actief! En elke keer verbaas ik me weer over alles: dat je op een grafheuvel van drieduizend jaar oud staat en eeuwenoude karrensporen ziet lopen. En dat al die stenen door het ijs zijn aangevoerd. Het blijft altijd boeiend."

Er is nog een reden die ze niet onvermeld wil laten, al is de aanleiding minder positief: wandelen in een groep is veiliger. "Laatst is er weer een vrouw overvallen. Ik heb het gevoel dat het onderhand niet meer vertrouwd is om alleen op pad te gaan, terwijl ik dat altijd heb gedaan en eigenlijk het liefste doe. Maar ik heb het idee dat het niet meer kan."

Foto's met verhaal

Bij iedere excursie waaraan ze deelneemt maakt Joke foto's, die ze op Facebook zet voor haar trouwe schare volgers. "Gewoon met een kleine camera, niets bijzonders, het is puur hobby. Maar ik leg er wel mijn gevoel in. Ik zet er ook altijd een verhaaltje bij, waar het was en wat er te zien was. Zo kan ik anderen laten zien hoe mooi Drenthe is. Veel mensen die zelf niet meer zo op pad kunnen, zijn er blij mee. 'We hebben weer zo genoten van je foto's', krijg ik dan te horen. Daar doe ik het voor."

Monitoringrapport Drentsche Aa beschikbaar

Sinds 2007 wordt er om de vijf jaar een monitoringrapportage van de Drentsche Aa opgesteld. Die maakt duidelijk hoe het gebied ervoor staat en wat de effecten van uitgevoerde projecten zijn. De meest recente rapportage beschrijft de situatie in 2017. Sinds 2007 wordt er om de 5 jaar een integrale monitoringsrapportage van de Drentsche Aa opgesteld. Hiermee is het mogelijk om te zien welke projecten en maatregelen in het Drentsche Aa gebied uitgevoerd zijn, wat de effecten daarvan zijn en waar nog aandacht nodig is. Sinds 2007 wordt er om de 5 jaar een integrale monitoringsrapportage van de Drentsche Aa opgesteld. Hiermee is het mogelijk om te zien welke projecten en maatregelen in het Drentsche Aa gebied uitgevoerd zijn, wat de effecten daarvan zijn en waar nog aandacht nodig is. De hoofdlijn is samen te vatten als: veel bereikt, maar ook nog veel te doen. Op vrijwel alle gebieden is vooruitgang te zien. Alleen neemt de milieudruk vanuit de landbouw weer iets toe en neemt de verbreding in de landbouw juist iets af. U kunt de rapportage bekijken op www.drentscheaa.nl: ga naar 'Organisatie en beleid', kies 'Documenten' en kijk bij 'Onderzoeksrapporten'.

Nationaal Park Drentsche Aa

Drentsche Aa heet voortaan écht Nationaal Park

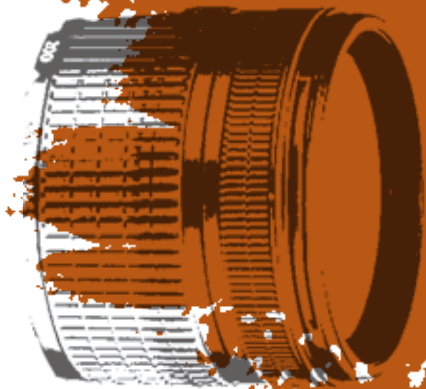
Het 'Nationaal Park Drentsche Aa' heet vanaf nu écht 'Nationaal Park Drentsche Aa'. De lange naam is destijds gekozen om het verschil met de andere nationale parken te benadrukken: een gebied met niet alleen natuur maar ook dorpen en landbouwgrond. Inmiddels kiezen de andere nationale parken ook voor een bredere benadering en is er dus straks geen wezenlijk verschil meer. 'Nationaal Park' bekt beter en is bovendien een internationaal bekend 'merk'.

Merkgids Drentsche Aa

Voor het Nationaal Park Drentsche Aa is een 'merkgids' opgesteld. Deze omschrijft 'het merk' Drentsche Aa. Dit merk staat voor het gevoel dat we willen oproepen bij iedereen die met ons gebied in aanraking komt. De merkgids is het resultaat van een traject waarbij verschillende betrokkenen (waaronder recreatie-ondernemers en Drentsche Aa-gidsen) gezamenlijk het unieke karakter en de waarden van het gebied hebben omschreven, passend bij het overkoepelende merk voor de nationale parken en het merk Drenthe. U kunt de merkgids vinden op www.drentscheaa.nl: ga naar 'Organisatie en beleid', kies 'Documenten' en kijk bij 'Onderzoeksrapporten'.

Voor de lens

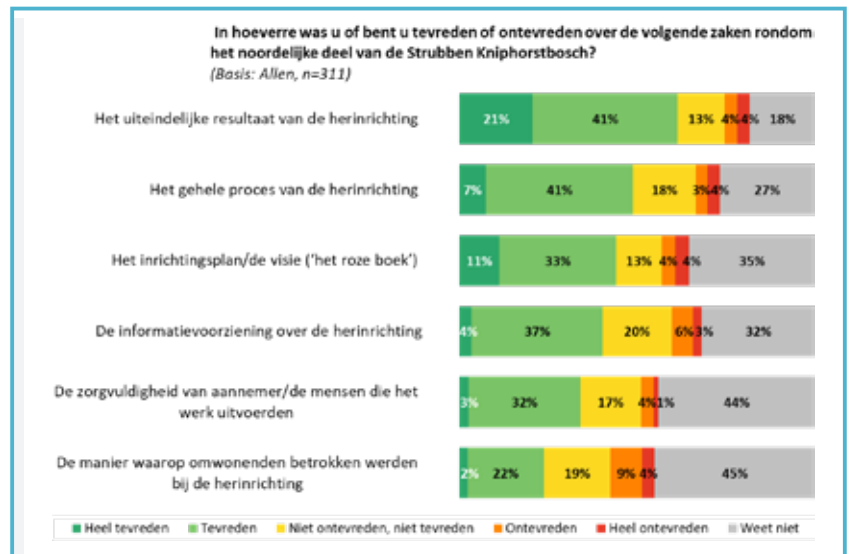

Strubben-Kniphorstbosch: herinrichting eerste deel succesvol

Acht jaar geleden, in het najaar van 2011, werd de noordelijke helft van het gebied Strubben-Kniphorstbosch heringericht. De uitvoering leidde destijds tot veel commotie, maar het resultaat stemt de direct betrokken partijen – Staatsbosbeheer, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Strootman Landschapsarchitecten – achteraf tevreden. Het doel, de cultuurhistorische waarden van dit grootste archeologische monument van Nederland zoals grafheuvels, strubben en karrensporen beter zichtbaar maken, is bereikt. Tegelijk is de natuurwaarde van het gebied toegenomen. Dat is de uitkomst van een evaluatie die genoemde partijen hebben uitgevoerd, onder meer om er lessen uit te halen voor het vervolg: de herinrichting van het zuidelijke deel, die voor de nabije toekomst op het programma staat.

Onderdeel van de evaluatie was een enquête (zomer 2019) onder omwonenden en gebruikers door bureau Motivaction. Een representatief aantal mensen vulde de enquête in. Ook zij zijn in meerderheid blij met het gebied zoals het er nu uitziet. Gemiddeld geven ze het een 8,2 als rapportcijfer. Over het resultaat van de herinrichting is 62 procent tevreden tot zeer

tevreden; 8 procent is (zeer) ontevreden. In de woorden van een van de respondenten: 'Ik zag het eerst als een kaalslag, maar vind het nu echt mooi.'

Voor meer informatie over de evaluatie kunt u contact opnemen met boswachter Kees van Son, e-mailadres: k.son@staatsbosbeheer.nl

Herfst in het beekdal

Archiefphoto Nationaal Park Drentsche Aa

De droge hete zomer is alweer een verre herinnering. Intens groen heeft plaatsgemaakt voor de zachte geuren en kleuren van de herfst. Straks zijn de bomen weer kaal en kun je in de beekdalen van de Drentsche Aa weer door de coulissen heen kijken. Tijd om stevige stappers, een warme trui en dito jas aan te trekken en eropuit te gaan. Liefst in de namiddag of vroege avond, als de beek in het lage licht van de ondergaande zon op zijn mooist is. En na afloop de verkleumde vingers warmen aan een kop chocola of glühwein, of misschien iets sterkers. Geluk.

Het hele jaar door houdt het Nationaal Park Drentsche Aa wandelexcursies onder leiding van ervaren gidsen. Hieronder een greep uit het aanbod van de komende maanden. Het complete overzicht vindt u in de Op Stap Krant (onder andere verkrijgbaar bij horecaondernemers in het Drentsche Aa-gebied) en (met de meest actuele gegevens) op onze website (www.drentscheaa.nl/actueel/activiteiten). Deelname aan de excursies is gratis; aan het eind van de excursie kunt u een vrijwillige bijdrage voor het Gebiedsfonds Drentsche Aa geven. Aanmelden is niet nodig. Goede wandelschoenen of laarzen worden aanbevolen. Let op: uw hond mag niet mee.

Activiteiten uitgelicht

● Zondag 3 november: Grolloërveen in de herfst

Het Grolloërveen is onderdeel van de toekomstige nieuwe wildernis in het Hart van Drenthe. Hier zal zich een ruig, bosrijk landschap ontwikkelen waar de natuur volledig zichzelf mag zijn. De weg waaraan de parkeerplaats ligt was een kwart eeuw geleden nog een verkeersweg. Nu is het een prachtige fietsroute die over een houten brug het fotogenieke veen doorkruist. Tijdens de wandeling door dit doodstille gebied voelt u zich één met de natuur.

Start 13.00 uur, nieuwe parkeerplaats aan de Elperweg bij Grolloo (doodlopende weg inrijden, parkeerplaats na ca. 200 m aan de rechterkant).

● Zondag 10 november: Struinen door het Hart van Drenthe

Deze avontuurlijke wandeling is tussen de 5 en 7 kilometer lang, wat weinig lijkt, maar struinen is vermoeiend! Goede schoenen met steun in de enkels zijn noodzakelijk. Onderweg pauzeren we om de zelf meegebrachte lunch te nuttigen. Neem ook voldoende drinken mee voor onderweg.

Start 11.00 uur, parkeerplaats Zandspeelplaats, aangegeven vanaf de weg Schoonloo- Elp. In verband met maximum aantal deelnemers (10 à 12) is aanmelden vooraf noodzakelijk. Dat kan via drentscheaa@ivn.nl

● Zondag 24 november: Fotografeer en meer - Gasselterveld

De omgeving van het Nije Hemelriek is op zomerse dagen de drukste plek van boswachterij Gieten-Borger. 's winters is de zwemplas verlaten en een van de mooiste plekken in Drenthe om spiegelingen in het blauwe water te fotograferen. Ook het omringende bos is de moeite waard. Eind negentiende eeuw werden de stuivende zandduinen vastgelegd door grove dennen aan te planten. In de Gasselter Dennen zijn hoge bomen te zien die uit die tijd stammen.

Start 13.00 uur, parkeerplaats Nije Hemelriek. Dit is een van de fotografie-excursies die door de seizoenen heen gehouden worden. Ze zijn geschikt voor bezitters van alle typen camera's.

Kijk in de activiteitenkalender op www.drentscheaa.nl of op Facebook voor de overige data.

Excursieprogramma

Excursieprogramma

Drentsche Aa

Drentsche Aa

Drentsche Aa

HET SPAREN WAARD

Help mee met gift

Heeft het Drentsche Aa-gebied ook uw hart gestolen? U kunt meehelpen het gebied zo mooi te houden door een gift te doen aan het Gebiedsfonds Drentsche Aa. Elke bijdrage, groot of klein, wordt gebruikt voor het onderhoud en waar nodig herstel van dit prachtige landschap.

U kunt uw bijdrage overmaken naar IBAN: NL73 RABO 0129.0784.84 op naam van Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa.

Meer weten? Kijk op www.gebiedsfonds-drentscheaa.nl.

Gebiedsfonds
DRENTSCHE AA

Bent u al geabonneerd op onze digitale nieuwsbrief? Deze gratis nieuwsbrief komt vier keer per jaar uit. Zie www.drentscheaa.nl/actueel/digitale-nieuwsbrief.

DRENTSCHE AA
NIEUWSBRIEF

@NPDrentscheaa

www.facebook.com/drentscheaa

www.instagram.com/nationaal_park_drentscheaa

Colofon

Secretariaat Nationaal Park Drentsche Aa

Kees Folkertsma, Elaine Sapulete
Postbus 122, 9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 365 555
E-mail: drentscheaa@drenthe.nl
Internet: www.drentscheaa.nl

Communicatie en Educatie
Nationaal Park Drentsche Aa

IVN Drenthe: André Brasse, Timanca Manak
Postbus 125, 9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 371740
E-mail: drentscheaa@ivn.nl

Teksten en eindredactie

Henk van den Brink, Noordwolde (Gn)

Redactie

André Brasse, Henk van den Brink

Timanca Manak

Fotografie

NP Drentsche Aa

(tenzij anders aangegeven)

Grafische verzorging

Docucentrum provincie Drenthe

Cartografie

GIS en Cartografie provincie Drenthe

Druk Van Gorcum, Raalte

Verspreiding PostNL

Oplage

18.750 (gedrukt op FSC-papier)

© Secretariaat Nationaal Park Drentsche Aa 2019
ISSN: 1876-8989

Nederland heeft 21 nationale parken

